

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

Novam ephemeriden, cui titulus „Fejérmegyei Napló“ a vobis institutum ad catholicarum partium proposita promovenda, id equidem probamus libenter. (Az általatok katolikusok törekvéseinek előmozdítására „Fejérmegyei Napló“ cím alatt létesített új lapot mi örömmel helyeseljük.) XIII. Leó pápa Zichy Nándor grófnak 1895. márc. 6-án.

Előfizetési árak:

Egészévre 12 korona, félévre 6 korona, negyedévre 3 korona.

Egyes szám ára 10 fillér.

Megjelenik minden kedden, csütörtökön és szombaton este.

Szerkesztőség: Jókai-utca 12.

Kiadóhivatal: DEBRECZENYI KÖNYVNYOMDÁJA (Iskola-utca 4. sz.)

Csak előre!

(k.) A közelmúlt időben tíz néppárti gyűlés igazolta, hogy az alvó lelkek felébrednek, s hogy a liberalizmus nyomozható sulya alatt görnyedő nép megunta ezt a nehéz terhet s szabadulni akar attól a kölöncztől, melyet 25 év lelketlen munkája akasztott a nyakára. S a nép e tudatában pártot alakított önmagában önmagából határozott cézlokkal s nem fegyvertelenül, mert közelg az idő, midőn a nemzet alkotmányos jogával élve, ömaga fogja meghatározni azt az irányt, melyen akarja, hogy haladjanak céljaink megvalósítása érdekében azon férfiak, kiket bizalmával megajándékozva, a képviselőházba küldeni fog!

Mi egyek vagyunk, mi érezzük, hogy a nemzet bizalma azok felé fordult, a kik vallási meggyőződésünket tisztelik és vallásunkat megvédelmezik; hogy bizalmát azokra fogja ruházni, a kik államiságunk sarkalatos törvényeinek keretében, politikai és gazdasági viszonyaink megizmosodását fejlesztik és oda hatnak, hogy az államiszme alulról felfelé, nem pedig felülről lefelé erősödjék úgy, hogy közéletünkben mindazon tényezők visel-

hessék iránytadó szerepeiket, a kik történeti multjuknál és társadalmi jogaiknál fogva arra hivatják.

A nemzet gondolkodni kezdett romlásán, s belátta, hogy a keresztény kultúra mindmennyi vívmányát a közelgő végromlás örvényébe sodorta a liberalizmus. Mi is az az örvény? Talán a szociáldemokraczia elfojtott dühe és hevesége? Nem! Vagy talán az anarchizmus bombái és törői? Korántsem! Ezen és hasonló jelenségek csak az idők jelei, a kóros társadalom veszélyes kinövésai: a baj maga azonban mélyebben gyökeredzik. Ez a baj hatalmas társadalmi rétegeknek erkölcsi s gazdasági hanyatlásában rejlik; még pedig a nagy ipar terén a munkásosztályoknak a tüke által való károsítása; a kis ipar terén a kézmivesség megsemmisítése; a vidéken a mezei gazdászok tönkje. E terén tüke és munka merev ellentétben állanak egymással. A pénzeszások mind nehezebbekké a koldustársaságok mind üresebbekké válnak. Mindehhez hozzájárul, hogy emez erkölcsi és közigazgatási hanyatlást a hitetlenség, az erkölestelenség, a munkásosztály elvadulása, a szociáldemokratikus tanok és sajtó elvetemült cinizmususa tetézi, mely mindent.

mi magasztos és szent, megvet s az utca sarába tipor.

Midőn pedig mindezt belátta, megértette a nép, felemelte tiltakozó szavát, tömörülni kezdett az igazság, a szeretet zászlaja alatt, s tömörült oly erővel, oly számmal, hogy ma már még a hatalmi állását féltékenyen őrző ellenfél is zavarba jön s fejét vesztve foszlik szerte-szét.

De ne ámítsuk önmagunkat! Ne gondoljuk, hogy már czélt értünk! Nem! A néppel a népért dolgozni, munkálkodni kell napról-napra fokozottabb mértékben! Hisz még mindig igaz, hogy a liberalizmus az intelligencia választott népének szövetség-szekerénye, melyhez nyulni nem szabad; a liberalizmus elvei egyedül kitüntetvők nemesi levéllel és az egyedüriség jogával, azokon kívül minden egyéb hitvány s figyelmet nem érdemel.

Meg kell törni a gonoszok fejét; a liberalizmus átkos rombolása után a keresztény néppárt szeretet-tanainak kell felépíteni a magyar nemzet boldogságának új templomát!

A néppárt székesfejérvári diadalutja után jövő vasárnap — az Esztergom-

A FEJÉRMEGYEI NAPLÓ TÁRCZÁJA.

A vén huszár halála.

Tizenöt évig szolgálta a császárt mint huszár s bár még olyan német volt is a kommandó-szó, magyar volt testétől-lelkestől az öreg József bácsi s midőn 65 éves korában felkapaszkodott nagynehezen valami kimustrált katonái hátára, elfeledte öregségét, szenvedéseit, visszatért a szíve a régi jó világ csatazajába s megemlegette a németet egy-egy kacskaringós huszármondással.

Fővonásai közé tartozott, hogy konokul ragaszkodott nézeteihez, a németről és zsidóról egyetlen jó szava sem volt, a templom belsejét hivatalos parádén kívül az esküvője óta nem látta, na meg káromkodni tudott úgy, hogy bármelyik manipuláns strázsamesterrel kiállt volna a versenyre.

Csodálatos azonban, hogy József bátyánk a gyermekeivel szemben mindenkor vallásos családapának bizonyult. Reggel egy gyerek sem ülhetett a kávéhoz reggeli ima nélkül, ebédkor közös ima volt s az esti harangzó ismét imánál találta az egész családot. S mikor egy néha napján megkérdeztük, hogy miért káromkodik annyit, ha a gyermekeitől úgy megkívánja a vallásosságot? Mindig csak azt a feleletet kaptuk, hogy ő a káromlással nem akarja az Istent megbántani, s ezt ő már úgy megszokta, hogy leszokni nem tud róla.

Mi nem is vettük tőle rossz néven, ha csatameséibe belekötött egy-egy huszár-verzikulust, mert hát néha a pipa se szelelt jól, na meg a németet is kellett ütni.

Az esti mesék egyszer hirtelen megszüntek; hallottuk, komoly baja esett József bátyánk s aligha tér vissza az egészsége. Nem láttuk napokig. Ha néha ki is ült az eperfa alá, a pipa már nem izlett, már minket se szeretett, bántotta minden nesz, lárna, nagyon szerette a magányt. Megsajnálunk a mi jó meselő bácsinkat, mert bizony nagyon jószívű ember volt s vásárkor, meg máskor is, minden házbeli gyermeknek vett valami ajándékot. Imádkoztunk is érte, hogy az Isten gyógyítsa meg.

Egy szép reggelen nagyon megörültünk. József bácsi az egyik fiával elment hazulról: arca halvány, szeme beesett volt, lassan mentek s még is sokszor meg kellett állni, mert tüdő-tágulása volt s a fulladástól nem bírta a járás.

Reméltük, hogy lassanként felgyógyul, de bizony, mikor József bácsi felesége a házbelleikkel beszélgetvén elmondta, hogy nem sokáig viszi már, az orvosok is lemondtak róla, akkor már elvesztettük a bizalmunkat.

„Az volt — ugymond a néni — utolsó kívánsága, hogy elmehessen a templomba s ott Szűz Máriához imádkozzék.“

Kívánsága teljesült. Ott térdelt egy Szűz Mária oltár számolyánál imára kulcsolt kezekkel

s le lehetett az arczáról olvasni, hogy nagyon belemért az imába s midőn 10 percznyi ima után beteg tekintetét a Szűz Mária szoborra vetette, egy hatalmas könyesepp gördült alá arczán.

Ilyen szépnek soh'sem láttam József bácsit. Nem is tudom megmondani, mi volt rajta olyan feltűnő és meghatározó? Én simi kezdem, a náta mögé térdeltem s kértem a jó Anyát, gyógyítsa meg József bácsit, hisz nagy fájdalmi lehetnek, ha már könnyezik.

Mintegy fél órát töltött a templomban s aztán hazafelé indult, de nem bírta a járás, kocsin kellett hazavinni.

Még a délelőtt folyamán egy pap jött a házhoz az Oltáriszentséggel. József bácsi meggyönt, megáldozott s felvette az utolsó kenet szentségét. Mi pedig megkértük a nénit, hogy engedjen be bennünket József bácsihoz, nagyon szeretnénk látni. Megtetette.

„Dicsértessék az Ur Jézus Krisztus“ mondtuk mindnyájan s József bácsi egy karoszekben ülve mosolyogva fogadta köszönésünket:

„Mindörökké. Ámen.“

Megmondtuk neki, hogy imádkoztunk érte s mily nagy volt az örömünk, midőn megkösztöztünk a mi imádságunkat azt felelte, hogy most már meggyógyult s nagyon jól érzi magát. Kibékült az Istennel is s nem sokára ő is fog

Mai lapunk 4 oldal.

megyei Kéménden népgyűlést rendez, s mint értesülünk, az érdeklődés már is oly általános, hogy a legszebb siker reménye kecsegteti a rendezőseget. A népgyűlésre az alábbi meghívót bocsajtották ki a rendezőség:

— *Meghívó.* A köbölkúti választókerületben amugy is magasan lengvén a néppárti eszmék zászlaja, most ezt a zászlót a kéméndi polgárok veszik kezükbe, hogy azt vidékük polgártársai előtt lobogtassák és ezért Kéménden 1900. évi július hó 8-án, vasárnapon, délután fél 5 órákor néppárti népgyűlést fognak tartani a következő tárgysorozattal: 1. Elnöki meghívó. Tartja: *Zichy Aladár* gróf, orsz. képviselő. 2. A kisgazdákrol és a szövetségekről. Tartja: *Vaszary Mihály*, hercegeprimási bányafelügyelő. 3. A néppárt feladatairól. Tartja: *Kálmán Károly* orsz. képviselő. 4. Elnöki zárzó. Kéménden. 1900. jun. 30. A rendezőség.

Egyesületi közgyűlés.

A fejérmegyei r. kath. tanítók egyesülete f. hó 2-án tartotta rendes évi közgyűlését a helybeli kath. főgimnázium díszteremében. Reggel 9 órákor az egyesület testületileg szent-misét hallgatott, melynek végzetével d. e. 10 órákor *Mayer Károly* apátkanonok egyesületi elnök a közgyűlést egy magas színvonalon álló beszéddel megnyitotta. Kiemelte a beszédben a magyar kath. egyháznak 900 éves fennállását s ezzel kapcsolatban igen tanulságos módon bizonyította be a kath. egyház tanítói jogosultságát.

A beszédet frénetikussal éljenzéssel fogadta a közgyűlés és *Laszcsik Gyula* előzáró elnöki beszédére a közgyűlés elhatározta, hogy a beszédet teljes egészében jegyzőkönyvbe iktatja.

Ezután *Schäffer Ferenccs* egyesületi főpenztáros olvasta fel számadását az egyesület és a létesítendő tápintézet vagyonáról. A közgyűlés a számadást helyesnek találván, a főpenztáros-

miértünk imádkozni. Végre is a szívünre kötötte, hogy az Isten Anyjához gyakran imádkozzunk. Alig vártuk az időt, hogy ismét hallgathassuk a huszármeséket, de biz az az idő soha sem jött el.

Nagy sürgős-forgás volt egyszerre a házban, a néni sírva panaszkodott, hogy a József bácsi alig éli túl a reggelt. Megjött a pap fia, meg az ügyvéd is, nagyon szomorú volt mindegyik. Ekkor már gondoltuk, hogy nagy baj lehet, mert nagy a szomorúság. Ugy is lett.

A délutáni órákban magához hívatta József bácsi a gyermekeit s bár nehezére esett a szó s gyakran pihenni kellett, megcsókolta egyenkint gyermekeit, megállította őket sorra, mindegyikhez volt néhány szava s midőn mindegyiktől elbucszott, így szólt:

„Kedves gyermekeim! Érzem, hogy közeledik az a perc, a midőn el kell töltek válnom. Boldog vagyok, mert kibékültem Istenemmel s bármily nehéz is a válás töltek, örömmel teszem ezt, mert Istenemhez s a magyarok Nagyszasszonyához megyek. Oda fogtok jönni ti is egyenkint s találkozni fogunk ismét. Hogy azonban találkozhassunk, egyre kérlek titeket: Gyakran imádkozzatok a boldogságos Szűz Máriához! Tiszteljétek, szeressétek édes anyátokat.“

Alig fejezte be bucsuszavát, végig tekintett családján, ajkai reszketni kezdtek, homlo-

nak köszönetet szavazott s megadta a felmentvényt. E tárgynál a közgyűlés elhatározta, hogy az eddigi tagok évi 1 korona díjjal 5 évről kötelező tagjai lesznek a tápintézetnek.

Mayer Károly apátkanonok elnök a tápintézetnek 200 koronát adományozott, a mit a közgyűlés viharos éljenzéssel fogadott.

Házi Ferenccs központi bizottsági jegyző felolvasta a központi bizottság május 15-én tartott üléséről felvett jegyzőkönyvet, a melynek tudomásul vétele után az egyesület módosított alapszabályait is egyhangulag elfogadta a közgyűlés.

Laszcsik Gyula bíráló bizottsági tag jelentéséből kiténik, hogy a 12 esperesi kerületből csak 7 dolgozat érkezett be, melyek közül *Ulllein Ferenccs* dolgozata mint legjobb 20 koronával jutalmaztatott meg. A 12 korona második és 3. korona 3-ik jutalom szintén kiadatott.

Ezek után *Mayer Károly* apátkanonok elnök igen érdekes előadást tartott a hármasság hangzatoskal való átmeneteléről, melynek segítségével a legtermészetesebb és legegyszerűsebb modulációkat lehet szerkeszteni. Együttal egy-egy áttekintő táblázattal ajándékozta meg a jelenvoltokat. A felolvasást lelkes éljenzéssel tápissal fogadta a közgyűlés s együttal jegyzőkönyvi köszönetet szavazott a nemes odaadással működő elnöknek.

A felolvasás befejeztével néhány indítvány került tárgyalás alá, a melyek közül legfontosabb az, hogy a tanítók földiletményei után ne a tanítók, hanem a hitközség fizesse az adót.

A közgyűlés d. u. 1 órákor ért véget, mi után *Mayer Károly* apátkanonok elnök vendégszerető házánál megvendégelte a központi bizottság tagjait.

UJDONSÁGOK.

— *Uj alperjel.* A zirci konventben az idén különféle változások történtek. A legnevezetesebb ezek közül, hogy *Szentos Anzelm dr.*, volt székesfejérvári hittanár alperjellé lett kinevezve.

kára a halál verítéke ilt, szeméi elhomályosodtak s midőn a templom kis harangja a haldoklók imájára szólította az egyház gyermekeit, József bácsi feje lehangyolott s fia karjai közt megszünt élni.

A gyermekek körülterdelték az ágyat s bár a keserűség könnyeit vissza nem fojthatták, zokogva adták halált az Istennek, hogy szép halált, boldog kimulást engedett atyjuknak. S a halálos ágyánál megfogadták, hogy nem tévesztik szem elől a haldokló bucsuszavát s tisztelői lesznek Szűz Máriának.

A temetés nagy pompával ment végbe; a megjelent gyászoló közönség sok vitéz dolgait emlegette az elhunytak s csodálkoztak azon a lelki változáson, a melyen átment élete utolsó napjaiban. Mi pedig sokáig emlegettük a józsi huszármeséket, melyeket olyan érdekesítően tudott mindig elbeszélni.

Nekem azonban mindenekefelett feledhetlen lesz aza könyesepp, a melyet József bácsi szeméből kicsordulni láttam akkor, midőn imába merülve terdelt a Szűz Anya oltárának zámolyán. A megkönnyebbülés, a megigazulás könnye volt az s hatvanöt év viharos küzdelmeit feledtette el a vén katonával.

Ott lett még egyszer gyermek, a Szűz Anya gyermeke.

— *Zarandoklat Velenczebe, szt. Gellért szülőföldjére és homvához.* Dessewffy Sándor csanádi püspök ur abból az alkalmából, hogy Magyarország a kereszténység fylvételének és királysága megalapításának kilencszázados évfordulóját ünnepli, a magyar nemzet nagy apostolának szt. Gellért vértanu első csanádi püspöknek, szt. Imre herceg nevelőjének szülőföldjére, Velenczebe a f. évben szt. Gellért napjára, szeptember 24-ére zarandoklatot vezet s ott szt. Gellért emlékét ünnepiesen megüli. A S. Giorgio szigeten, mely a piazzával szemben egész közel tekszik, a szt. Benedekrendiek templomában a kolostor felé eső első melléktáblán két emléktáblát állít, egyet magyar, egyet latin nyelvű fölrással; ugyanott a magyarok nagyszasszonyának képével ékesített díszes zászlót helyez el; ünnepies hálaadó istentiszteletet mond, melyet magyar és olasz szent beszédek követnek. Velenczeben szt. Gellért ereklyéivel három helyen találkozunk. A legjelentősebb, a test jó része a Muranó szigeten, a szt. Donát-templomban van; egy lábszarcsontot a szt. Ferenczendiek della Vigna-nevezetű templomában, a Sagredo családnak, melyből szt. Gellért is származott, temetkezési kápolnájában őriznek; végül egy kisebb részt a S. Giorgio sziget kolostorának kincstárában mutatnak. Az emléktáblák, és a zászló elhelyezésére, valamint a hálaadó isteni tisztelet színhelyéül a csanádi püspök ur azért választotta épen a S. Giorgio-templomot, mert itt a szt. Gellért apáti tisztséget viselt s mert ez a hely Velencze förtééhez, a szt. Márk-templomhoz, a doge palotához, a piazzához és a piazzához egészen közel esik s ezért, ide minden idők magyar utasai, kik Velenczeben járnak, rövid néhány percznyi csónakázással könnyen eljuthatnak. A szeptemberi zarandoklat végleg el van határozva. A feliratok már készülnek, a zászló munkában van, továbbá készül a szt. Gellért rövid, mintegy két nyomtatott ivre terjedő illusztrált életrajza, mely magyar és olasz nyelven fog megjelenni, valamint szt. Gellért imakönyve alkalmas képcsékeje. Indulás szeptember 22-én. Velenczeben tartózkodás tetszés szerint 2 vagy több nap. Legközelebb részletes tervezet fog megjelenni, mely a részvétel feltétele és a jelentkezés módja fölül tájékoztat. Mivel szt. Gellért nemcsak a csanádi egyházmegyének, hanem az egész keresztény magyar nemzetnek apostola, azért a szóban levő zarandoklatban remélhetőleg nemcsak csanádi papok és világiak, hanem az egész országból számosan részt fognak venni. A rendezők azon lesznek, hogy a megállapodásoktól semmi eltérés ne legyen és utközben semmi bizonytalanság, múltánytalanság vagy csalódás ne érje az utasokat.

— *Vasárnapi munkaszünet.* A belügyminiszteriumhoz folyton nagyobb számmal mennek a levelek és fölfolyamodások, a melyekben azt kérik, hogy a miniszter engedjen különbséget a vidéki és városi füzeresek, regalébérlők, meg rövidáru-kereskedők közt. — A belügyminiszter most körendeleiben tudatja, hogy a törvény egyformán szól a városi és vidéki kereskedőknek. A vidéki füzeresek, a kiknek egyttal dolánytörszédjük is van, szintén kötelesek üzletüket vasárnap bezárni, a dolányt és szivart pedig a kapu alatt vagy üzletük előtt árusíthatják.

— *A kath. legény-egylet ifjusága* pompás sikerrel adta elő most másodszor *Janics* Ferenccs kitünő énekes népszimtmívét, a „Vörös zászló“-t *Bélik* Ignác vendéglős kerthelyiségében. A tágas hely egészen megtelt a nagyszámu nézőközönséggel s mindannyian pompásan mulattak egy a darabon, mint annak ügyes, minden tekintetben beváló előadásán. Örömmel láttunk a nézők között városunk számos iparosát, a kik meggyőződhettek ezen alkalommal is, hogy a Legény-egylet mily helyes és üdvös irányban vezet az ifjuságot, hogy mily okosan köti össze a hasznosat a tanulsággal. Félülfizetni szivesek voltak: *Károly* János nagyrepóst, dr. *Szabady* József 2—2 kor.; dr. *Klauz* György 1 k. 40 fill.; *Jelinek* Antal, *Nagy* József, *Dornis* István 1—1 kor., *Dornis* N.-né, *Bartos* Gyula 80—80 fill.; *Street* Ferenccs 40 fill. — Fogadják e helyen is az egy-let hálás köszönetét.

— **Bergl Mór, a hírhedt Örök igazság mar-** rad, hogy: „a szélsőségek érintkeznek.“ A műveltség netovábbi fokán álló XX. századbeli ember lelkiületében igen sok van az ősember barbár gondolkodásából: a lovagkor idealizmusa helyébe az egoizmus lép, az Istenfélelem érzetét az atheizmus foglalja el. Élni és élvezni akar mindenki, bármi áron; az eszközt nem válogatja, csak a kivitel módját. Nem azt festi feketére a bűn, a ki elköveti, hanem a kiról ki tudódik, hogy bűnt követett el; a törvény csak arra sujt le, a ki ügyetlenül csinálta dolgát, a társadalom pedig csak annak hajdól meg, a kinek pénze és kifogástalan megjelenése van. A szív érzését és a lélek nemességét, tisztaságát nem publikálják a Röntgen-sugarak sem. A látzat, az minden.

És a ki ekként gondolkodik, a kinek cselekvései ezek szerint irányulnak, az a felvilágosodott, a törvényekkel és a társadalmi előítéletekkel ismerős ember; mindent megfontolva, az eshetőségeket kiszámítva cselekszik; tudatával bir manipulációja következményeinek s mert ügyelmei ügyesen tudja eltakarni, ha egyszerűeszerre le is hull a lepel: a tettesnek nyoma vész hirtelen s egy haszna van a társadalomnak, hogy még így is megmenekült tőle.

Egy ily alak volt **Bergl Mór** ügyészégi napidijas irnok. Lefokozták mint csendőrt sikasztásért, bezárták később lopásért s most botlathetik a nyomát sikkasztás miatt. A börtönhelyiség czellájából az igazságszolgáltatás védőbástyájának oltalma alá menekül. Sikerkül neki s itt köztünk járt 12 évig, csodálta mindenki tulköltekezését s még sem gyanakodott senki, mert ügyes volt, határozottan kvalifikált bűnös. Az alábbiakban közölt bűncelekmény ezt eléggé igazolja.

Bergl Mór ügyészégi díjnak mult hó 30-án a helybeli kir. adóhivatalnál felvett szabályszerű nyugtára 1200 korona bünyügi átalányt, **Balog Károly** szolga 25 korona ruha-átalányt s midőn feltűnt távolmaradása, ő már utazott. — Midőn utána néztek a munkájának, látták, hogy a hiány, evvel ugyan nem a kinstárt károsította meg, még mintegy 300 korona. Megkárosított ezen hivül még száz és száz embert. Iszakos volt s ugy látszik ez vitte a bűnre. Feleségével szemben durva, gyermekei iránt közömbös volt; az ital volt mindene. Csekély pénzért árult hivatalos titkot s bár itt-ott gyanu merült fel ellene, mindenkor ügyesen tisztázta magát olyannyira, hogy **Ujházy Sándor** kir. ügyész fizetés-felemlésre előterjesztette, indokul hozván fel szorgalmát és megbízhatóságát. Értette a csalás minden fajtát s manipulációja bámulatba ejt mindenkit. A pénz felvétele után visszament hivatalába s rendbe rakta az asztalát s aztán a 1/2 10 órai vonattal utnak indult Szőny felé. **Ujházy** kir. ügyész bár már a délelőtt folyamán is érdeklődött iránta, ily cselekményre gondolni nem mert. Délután kiment palotai-utca 12. szám alatti lakására, majd a városi kórházba, a hol állítólag fejbaj ellen villanyoztatta magát, azonban **Bergl Mór** ról sehol nem tudtak felvilágosítást adni. Majd a rendőrség közbenjöttével kezdtek meg a nyomozást, de bizony eredménytelenül, olyannyira, hogy a lázas munka közben az időből is kifogytak s már aznap a szőnyői vonalon levő állomásokra nem is táviratoztak s így **Bergl** kényelmesen el is utazott. Szökésekor puha fekete kalapot, kopottas barnás ruhát visel. Beszél magyarul, németül és tótol zsidó ki-ejtéssel.

— **Új szövetkezet.** Örömmel üdvözlünk minden egyes lépést, mely hivatva van a szegény népet a nagy töké-uzsorája alól kivonni s oda hatni, hogy ki-ki csekély keresményéből biztosithassa magának a tisztességes megélhetést. Egy ily fontos lépés **Örsön** a keresztény fogyasztási szövetkezet létesítése, mely **Zichy Aladár** gróf ottani földes ur nagylelkűségéből mult hó 28-án meg is alakult. A szövetkezet elnöke az ügy kiváló harezosa, **Seidel Kálmán** ispán lett, részvényesek pedig cselédemberek és szőlőhegyi napszámások. Ime itt a példa, hogy erős akarattal mily sokat lehet tenni!

— **Papnövendékek felvétele.** Dr. **Steiner** Fülöp megyés püspök ő méltósága a székesegyházi káptalan s a semináriumi előjáróság jelenlétében ma vette fel nyilvános konkurzus útján a papnövendékeket. A mintegy 20 jelentkező közül a gimnasium V. osztályára felvették: **Baranyai Lajos, Hlathathy Imre, Hufnagel Ferenc** és **Keller Gyula** IV. o. tanulók. **Emsberger József** pedig csak feltételeesen vétett fel.

— **Tűz a vidéken.** F. hó 1-én este 11 óra tájban **Demkocits József** vadli lakos háza kigyulladt s a lángok oly hirtelen borították el az egész házat, hogy csak a szélesúndek s a lakosság ügybuzgalmának köszönhető a lokalizálás. Nagy baj volt a vízhiány s ez felette esodálatos is, mert a község nem régiben 1400 koronát költött egy vízmedencére: ez azonban egészen üres volt. A tűz keletkezésének oka ez idő szerint kideríthető nem volt, azonban az a körülmény, hogy az értékesebb dolgok már a tűz keletkezésekor a pénzében voltak felhalmozva, valószínűleg nyomra vezet.

— **Galambfővesztet.** Tegnap, azaz folyó hó 2-án megkezdődött a galambfővesztet óriási érdeklődés mellett és már eddig is igen szép eredménnyel.

— **A hadmentességi díj** kivétési lajstromának végleges megállapítása tárgyában a városi hatóság a következő hirdetményt boesajította ki: Folyó 1900. évre a hadmentességi díj kivételével, a kivétési lajstrom a városi pénzügyi tanácsosi hivatalban f. éri július hó 4-ik napjától július hó 11-ik napjátig bezárólag közszemlére kitéve leend, hol az, az érkelektek által a hivatalos órák alatt betekinthető. Mi is azzal tétetik közzé, hogy mindazok, kik ezen adómentet már előzőleg fizetni kötelezettek voltak, a lajstrom kitévelnek napját követő 15 nap alatt, — azok pedig, kik ezen adót első ízben fizetik, ezen adónak könyveskéikbe leendő beírását követő 15 nap alatt esetleges felszólamlásaikat a tek. városi közigazgatási bizottsághoz czímezten a helybeli m. kir. pénzügyigazgatóságnál adhatják be. Székes-Fejérvár, 1900. évi június hó 30-án. A városi hatóság.

— **Orvos-választás.** A sár-szent-miklósi kör-orvosi állást a f. hó 2-án megejtett választás útján betöltötték. Az öt pályázó közül dr. **Pálffy István** orvos választatott meg.

— **Övintézkedés.** Hogy az aratás időben nemritkán előforduló mezei tüzeseteknek eleje vétessek, a rendőrség az alábbi birdetményt boesajította ki: Székesfejérvár szab. kir. város rendőrkapitányi hivatala a mozdony-szikrák által előidézhető tüzesetek meggátlása végett felkéri azon t. gazdaközönséget, kiknek a vasut-vonalak mellett gabona-földek vannak, hogy az aratás bealtával a gabona-kereszteket a saját érdektükben a pályatesttől 60 méter távolságra, vagyis tüztávlaton kívül állítsák fel, továbbá az esetleges tarlótüz terjedésének meggátlása végett a 60 méter távolságnál barázdát huzatni sziveskedjenek annál is inkább, mert ha ez irányban valakit mulasztás terhel, az esetleges tűzkár nem fog részére megtéríteni. Sz.-Fejérvár, 1900. évi július hó 1-én. **Reé István** s. k. r.-főkapitány.

— **Lögyakorlat.** A cs. és kir. 12. dzsidas-ezred itteni osztálya f. hó 12-én a zámolyi határban éles tóltényről lögyakorlatot tart. A főszolgabírói hivatal a szükséges övintézkedéseket megtette.

— **Templomszentelés Várpalotán.** Várpalota veszpémnyegyi városban — mint lapunknak írják — fényes ünnepség közt szentelte fel jun. 29-én, **Péter** és **Pál** napján báró **Hornig Károly** megyés-püspök a gyönyörűen restaurált új templomot. Az egész város lobogó díszben pompázott s az egyházi ünnepség után gróf **Zichy** **Vladimir** kastélyában fogadta báró **Hornig** a küldöttségeket, köztük az izraelita **Wolf**-testvéreket, kik mint az egykori gróf **Wenckheim**-féle uradalom jelenlegi tulajdonosai most a róm kath. templom fégondnokai. — A püspök előtt tisztelegtek papjai vezetése mellett az ág. h. evangélikus és a zsidó hitközségek is. Az ünnepélyt a grófi palotában fényes lakoma fejezte be, melyen részt vettek a többek közt **Fenyessy** **Ferenc** főispán, **Kleczár** **Ferenc** főszolgabíró, **Magyar** **József** várpalotai főbíró s az ezidőszert Várpalotán tartózkodó **Zichy** grófok.

— **Felakasztotta magát.** Zámolyon — mint ottani levelezőnk írja — **Schneider** **Ferenc** 27 éves földműves f. hó 1-én a pajta gerendájára felakasztotta magát. Mire észrevették, már halott volt. Tettének oka ismeretlen.

— **Tolvaj Robinsonok.** **Tóbiás** **Zoltán** és **Pap** **Zoltán** budapesti polgári iskolai tanulók gondoltak egyet, kettő lett belőle. Elhatározták ugyanis, hogy Fiumébe utaznak. Ugy is lett. 5 koronával utnak is indultak s Velenczén megrekedtek, elfogyott a gázi. **Tóbiás** **István** nagybátyja lévén az egyik kőjutásnak megvendégelte, sőt meg is esonakázatta őket. Az ifjak busus nélkül távoztak s magukkal vitték a szekrény tejejen levő 60 koronát is. Sukoró mellett **Pap** **Zoltánt** bántotta a lelkiismerete, a zacsokt ügyesen **Tóbiás** mellé esuszította s ez utóbbi tényleg mint talált pénznek nagyon megörült. Vigan jöttek szombaton városunkba s itt a „Fekete-Sas“ szállodában nyitottak szobát, majd vettek zseborát s ruhameit is. Utjukat vasárnap akarták folytatni, de már jegyet nem válthattak, mert a rendőrség **Tóbiás** **István** velenczei lakos feljelentésére elfogta a fiatal vakmerőket. A kőjutásnak sirás lón a vége, miglen a szülők haza szállították megtévedt gyermekeiket. A lopott pénzből még 36 korona megtérült. Folytatása a kőjutásnak a bíróságnál lesz.

— **Bűnyügi főtárgyalások.** A székesfejérvári kir. törvényszéknél f. év július havában a következő bűnyügi főtárgyalások fognak megtartani: 3-án: Özv. **Szabó** **József**-né és társa lopás büntette miatt; 4-én **Fank** **János** és társa lopás büntette miatt; 7-én: **Sáto** **István** lopás büntette miatt; 10-én: **Hász** **Béla** sikkasztás vétsége miatt; 14-én: **Fister** **Mihály** és társa súlyos testi sértés büntette miatt; 18-án: **Kis** **Lajos** lopás büntette miatt.

— **Viharágyu Moórott.** A viharágyuk Moórott, mint ottani levelezőnk írja, már el vannak helyezve, sőt már két ízben el is üttek a veszedelmes felhőket a láthataról. A balonás köznép, mint sok helyen, eleinte ott is az Isten lövöldözését látta a dologban s az Isten haragjától tartott. Ma már azonban megbízhatóvá e kérdéssel, kellő méltánylásban részesíti a viharágyukat. Ezen örvendetes változás **Wittinger** **Piusz** ottani szent Ferenc-rendű zárdafőnök r. h. plebánosnak köszönhető; e tudós s általános népszerűségnek örvendő zárdafőnök ugyanis az Ur-napi körmenet után a viharágyukat beszentelvé, len-dületes és érvekben gazdag beszédet intézett a jelenvolt népsokasághoz, melynek végeztével Isten áldását kérte ezen újabb törekvésükre.

KÖZGAZDASÁG.

— **Kedvezmény a kőpor szállításánál.** A földmívelésügyi minster közli, hogy a kereskedelemügyi minster akként intézkedett, hogy az olyan kőpor küldeményekre, melyek kizárólag a **lisztharmat** (**Oidium**) ellen való védekezésre vannak rendelve és az Országos Magyar Gazda-

sági Egyesület, a magyar mezőgazdák szövete, kezete, vagy valamely a rendeltetési hely szerint illetékes és erre feljogosított vármegyei, illetve vidéki gazdasági egyesület, továbbá törvényhatósági városok polgármesterei, Budapest székesfőváros, illetőleg kerületi előjárók, illetve a törvényhatósági közgazdasági bizottságok útján a vármegyei alispánok által kiállított igazolványok alapján kerülnek feladásra, a magyar királyi államvasutak vonalain tetszés szerinti mennyiség feladásánál az A) osztály díjtétele vagyis ugyanazon viteldíjkezelmény alkalmazásuk, mely a fillozera és peronospora viticola ellen való védekezésre használt szénkényeg, rézgálicz, vasgálicz stb. küldeményekre az említett vonalokon a m. kir. államvasutakon érvényben levő helyi árudíjzsababban foglalt XIX. sz. kivételes díjzsabab szerint rendszeresítve van.

— Visszaélések szülőjtványok eladásánál.
A földművelésügyi miniszteriumban a napokban a magánfelek részéről elarusított szülőjtványok jósága, fajtisztasága és fajtaazonossága tekintetében felmerült panaszok folytatán az e téren elkövetett visszaélések megakadályozása érdekében teendő intézkedések előkészítése céljából szükséges törvénykezlet volt, amelyen a miniszter elnöke alatt a belügyi és az igazságügyi miniszterek kiküldöttjei, az Országos Magyar Gazdasági Egyesület képviselőiben Bernáth Gyula országgyűlési képviselő, Sándor János főispán, dr. Sipos Árpád jogakadémiai tanár, a nagyváradi hegyközség elnöke s a földművelésügyi miniszterium illetékes tanácsosai s szakközvegei vettek részt. Az értekezlet egyhangulag odanyilatkozott, hogy nem tökéletes forradás, vagy egyébként hibás, nem fajtisza és nem az ojtványok forgalomba bocsátása által elkövetett visszaélések megakadályozása érdekében szigorú intézkedéseket kell tenni. Élénk eszmecsere fejlődött azon kérdésre nézve, hogy a teendő óvintézkedések kizárólag magánjogi, vagy pedig büntetőjogi irányúnak legyenek-e s hogy a czielérésére t. i. a szülővessző- és szülőjtványforgalom kifogástalanságának biztosítására elegendő védelmet szolgáltatnának-e eddigi törvényeink, vagy pedig új törvényhozási rendelet szükséges-e? Az értekezleten mind a két nézetnek voltak szószólói. A többség azonban azt az álláspontot foglalta el, hogy tekintettel egyrészt a kihágási eljárás körülményes és költséges voltára és másrészt arra, hogy a rossz ojtványok vásárlása folytán károsult félnek kevésbé a rosszhiszemű eladó megbüntetésére, mint inkább saját anyagi kárának elmaradt hasznának és idővesztésének értékbeli megróttítása van érdekében, a rossz szülőjtványok forgalomba hozatalának hihágássá minősítése nem kívánatos és mellőzendő, s a földművelésügyi miniszter felkérendő volna, hogy az 1896. V. t.-cz. végrehajtása során kibocsátott szülővessző és szülőjtvány üzleti szokások némely részéinek megfelelő kibővítése a szülőbirtokosoknak, különösen a kisgazdáknak minél szélesebb körökben való felvilágosítása és figyelmeztetése mellett adminisztratív úton tegye meg az e részben szükséges intézkedéseket.

Irodalom.

— Monographia. Valóban csodálatos az a könyv, melylyel közönségünk a tudományos irodalmi termékeket fogadja. Ily mostoha sorsban részesült az a nagyfontosságú, magas színvonalon álló, kiváló irodalmi besűi mű is, melyet Károly János nagyprépost nagy tudással és még nagyobb szorgalommal írt meg, megírta pedig tiszteletdíj nélkül meggyeje iránti szeretet és ragaszkodásból. Midőn tehát *Fejérmegye monografiáját* közönségünknek figyelmébe ajánljuk, az alábbiakban közöljük a vármegyei hatóság felhívását:
Midőn a vármegye közönsége hazánk ezredes fennállásának ünneplésével kapcsolatosan elhatározta azt, hogy Fejérmegye történetét — jeles történettudósunk Károly János nagyprépost ur szerkesztésében kiadassa, azon jogos feltevésben volt, hogy a vármegyeinek minden lakósa örömmel fogja megragadni az alkalmat arra, hogy a saját meggyeje, az édes otthon föld-

jével, multjával, ósainak régi dicsőségével, — küzdelmeivel, gazdasági és társadalmi intézményeinek fejlődésével, népének rajzával megismerkedhessék. Amde immár megjelent ezen jó könyv III-ik kötete is és azt tapasztaljuk, hogy sokkal kevesebb példányt küldjünk annak szét a vármegye határain belül, mint a mennyi az u. n. csendes érdeklődés mértékét is megüthetné. Meggyőződve lévén azonban arról, hogy ezt a sovánny eredményt nem az olvasó közönség közönyösségének, hanem annak kell tulajdonítanunk, hogy ezen mű megjelenésének hirt nem jutott a közönség minden rétegének tudomására, ismételve felemeljük tehát hirdető szavunkat, s ezen felhívásunkkal figyelmeztetjük a közönséget arra, hogy nagyon közel van és könnyen megszerezhető az a jó könyv, melyben a vármegye története van megírva. Szekesfejérvár, 1900. június hó. Fejérmegye közönsége nevében: Huszár Ágoston, alispán.

— A királynő könyve. Érdekes hirt közölnek velünk Budapestről, ami minden olvasónk érdeklődésére számíthat. Az a gyönyörű könyv, mely annak a megboldogult Erzsébet királyasszony emlékének van szentelve, már teljesen elfogyott és most második és ragyogóbb köntösbe lép a közönség elé. Azt hisszük, hogy mindnyájan emlékezünk azokra a megható sorokra amelyeket a királyi Ő Felsége, az album szerkeztőjéhez Lengyel Gizellához juttatott. Ő Felsége igaz elismerését és köszönetét fejezte ki e kiváló urnőnek, aki pénzt és fáradságot nem kímélve maga járta be az országot, hogy emléksorokat gyűjtjön a magyar urasszonyoktól. Az album gyönyörű volt és immár a Burg levéltárában pihen, miután a magyar nők érdeklődése, amelylyel e páratlan díszmű iránt viseltetek határtalan volt, az albumról készült másolatok rövid időn belül elfogytak. A kiadók tehát elhatározták, hogy másodszor is kiadják az albumot, még pedig díszesebb, gazdagabb kiadásban lehetőleg tökéletes emlékművet óhajtanak készíteni a tragikus nagy királynőről. A pazar fényvel kiállított emlékműben pompás képekben lesznek megörökítve azok a helyek, hol szegény királynőnk megfordult. A gyászpompá leírása és a magyar nők emléksorai gazdagítják a gyönyörű könyvet, — amelyik egyekben tökéletes másolata annak az ezüstborítéku példánynak, amelyet Ő Felségének, a királynak nyújtottak át. A felséges királyi hercegnők és a mágnás asszonyok érdeklődése mellett az album május végén jelent meg és előfizetési ára 6 korona, ami Budapestre (VII, István-út 40.) az „Előkelő Világ“ szerkesztőségébe küldendő.

— A magyar nemzet történelme. Irta Ujházy László, állami főgimn. tanár. I. Rész. *A harmadik osztály számára.* Kiadja a Szent-István-Társulat. Budapest, 1900. Stephaneum. 8-advánz. 180 l. Ara 1 korona 80 fillér. Köve 2 korona 20 fillér. (Engedélyezve 1493/1900. szám alatt.) A történelem, irodalom-történet és bölcsélet azon tárgyak, melyek a vallástan mellett legnagyobb befolyást gyakorolnak a tanuló ifjúság lelki-letének irányítására; ez okból igyekszik minden szellemi irányzat első sorban ezen tárgyakat a maga számára lefoglalni. Helyesen járt el a Szent-István-Társulat is, midőn a katolikus középiskolák számára első sorban eme tárgyakból iratott szabatos kézikönyveket, melyek míg egyrészt a pedagógia követelményeinek megfelelnek, másrészt a katolikus ifjak szellemi fejlődésére, a katolikus öntudat és gondolkodás kialakulására jótékonyan hatnak. Hogy ezen kézikönyvek a pedagógia követelményeinek megfelelően, bizonyítja ezt a miniszteri engedélyezés; hogy pedig e kézikönyvekben a katolikus világnézet és szellem is teljesen érvényesül; erre nézve elég kezeséget nyújtanak a Szent-István-Társulat részéről fölkerült országos nevű bírálók. Nem hisszük, hogy akadna még könyvkiaidó-vállalat hazánkban, mely annyit körültekintéssel, sőt skrupulozitással járna el kiadványai, jelesen tankönyvei megválasztásánál. Hogy csak az előtünk fekvő tankönyvről szóljunk: e könyvet, mely az új tanterv szerint a gimnázium harmadik osztálya számára készült, átnézték, megbírálták megjegyzéseikkel javították: Békefi Romig dr. a budapesti egyetem, a magyar művelődés-történelem tanára,

Karácsonyi János dr. országos szaktekintély az ó-magyar történelem meséjén és Lőrincz Gyula dr. főgimn. tanár; mindhárman szakemberek a történelem terén, e mellett mindhárman egyházközhöz híven ragaszkodó katolikus papok. De Ujházy könyvét a hivatalos bíráló is kiváló dicsőréttel halmozta el. S ezt meg is érdemli, mert minden tekintetben kitűnő iskolai könyv. Az anyagon teljesen urlikodik, arról világos ábrázolást nyújt, kerül minden fölösleget, de föltűntet és kiemel minden jelentősegebb mozzanatot, a történeti eseményeket ügyesen csoportosítja, azokat egy-két szóval találon jellemzi, a művelődéstörténeti tényezőket kellően kidomborítja; élénk, lelkes, itt-ott valóban fenkölt elődása életet, színt ad az egésznek. Ezekhez járul a könyv finom nyomdai kiállítása, jó papír, szép nyomás, világos tiszta képek (első sorban a művelődés-történetre vonatkozók), három térkép (Magyarország a római uralom idejében, szent István halálakor, Mátyás király halálakor), mindezt e sikerült tankönyvet valóban ajánlatossá teszi. Némelyik tanár tulságosan terjedelmesnek fogja találni; de megvagyunk arról győződve, hogy az ifjúság e könyvet csakhamar meg fogja kedvelni s szivesebben tanulja, mint egy rövidebbet, mely száraz, melyből nem sugárzik feléje élet! másrészt meg a tanár tapintata könyven ki tudja választani azon részleteket, melyeket az oktatás kára nélkül elhagyhat. Nincs Ujházy könyvében semmi túlzás; de az kisugárzik minden lapjáról, hogy olyan ember írta, aki szereti egyházát és vallását. S épp ezért ajánljuk melegen e tankönyvet minden kath. középiskolának.

Felelős szerkesztő: Chay Antal.

A Csóori tejszövetkezet által előállított általános kedveltségnek örvendő és kitűnő minőségűnek elismert **T H E A - V A J** mindig friss minőségben kilönként 1 forintért (2 koronáért) kapható ROTH BERTALAN fűszerkereskedésében *Palotai- és Sas-utca sarkán.*

A drága porosz szén helyett

vele minőségben vetekedő, de árban jóval jutányosabb

cséplőgépek, gőzekék, lokomobilok

valamint

kályhák fűtésére kiválóan alkalmas

Tojás Briquetteket

a kelenföldi gyárból legolcsóbban szállit a

Magyar Általános Köszénbánya Részvénytársulat Budapest, V., Erzsébet-tér 19.